

Nr 18

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1972: 1 i vad avser anslag för budgetåret 1972/73 till viss utbildning via radio och television m. m. jämte motioner.

1. **Viss utbildning via radio och television m. m.** Kungl. Maj:t har i propositionen 1972: 1 bil. 10 (punkten G 1, s. 426—435 i utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden) föreslagit riksdagen att till Viss utbildning via radio och television m. m. för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 43 250 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 506 av herr Nordstrandh m. fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen anhåller hos Kungl. Maj:t om att ett förslag till fast organisation för produktionen av utbildningsprogram för radio och television snarast föreläggs riksdagen,

2. att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om att den gamla TRU-kommittén snarast redovisar erfarenheterna av den bedrivna försöksverksamheten med radio och television i utbildningen samt att kommitténs uppdrag därmed betraktas som avslutat,

3. att till Viss utbildning via radio och television m. m. för budgetåret 1972/73 anvisas ett reservationsanslag av 33 250 000 kr.,

1972: 1162 av fru Sundberg (m) och herr Wijkman (m) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att utbildningsnämnderna vid den tekniska högskolenheten i Linköping får frihet att använda TRU-materialet för TV-undervisning i kombination med lärarledd undervisning,

2. att den tillsatta gruppen för utvärdering av TV-undervisning vid Linköpings högskola får i uppdrag att utvärdera också sådan kombinationsundervisning.

Utskottet. Efter bemyndigande den 24 februari 1967 av Kungl. Maj:t tillkallade chefen för dåvarande ecklesiastikdepartementet sju sakkunniga för att utreda frågan om användningen av radio och television i utbildningsväsendet samt för att leda försöksverksamhet inom detta område. De sakkunniga, som antagit benämningen TRU-kommittén, fick i uppdrag att bedriva försöksverksamhet med radio och television inom vissa sektorer av utbildningsväsendet. I försöksverksamheten in-

gick att leda planering och produktion av program. Försöksverksamheten skulle omfatta såväl material för distribution och användning i bandad form som etersända program, vilka avsågs att i första hand tas emot i hemmet. De sektorer som skulle komma i fråga var gymnasiet och fackskolan, den högre tekniska utbildningen i anslutning till produktion av »tv-lectioner» för tekniska högskolenheten i Linköping, den samhällsvetenskapliga utbildningen vid universiteten och vuxenutbildningen. Genom senare beslut av Kungl. Maj:t har försöksverksamheten utvidgats till att omfatta också användandet av television i den medicinska utbildningen och produktion av förskoleprogram i radio och television. De sakkunniga skulle slutligen, på grundval av vunna erfarenheter, inkomma med förslag till lösning av de olika principiella och organisatoriska problem som är förknippade med ökad användning av radio och television inom utbildningsområdet.

Från förevarande anslag bekostas utgifter för den försöksverksamhet som sedan budgetåret 1967/68 handhåfts av TRU-kommittén. Enligt av Kungl. Maj:t den 28 oktober 1971 fastställd produktionsplan för innevarande budgetår skall TRU-kommittén under året producera ca 350 tv-program och ca 220 radioprogram, vartill kommer produktion av annat studiematerial, bl. a. 8 000 sidor tryckt material. Från detta anslag ersätts vidare kostnader för skolprogramverksamheten vid Sveriges Radio.

Som framgår av propositionen har en ny kommitté fått i uppdrag att planera och leda den fortsatta verksamheten med radio och television i utbildningsväsendet samt att framlägga slutliga förslag om hur denna verksamhet skall organiseras. Den fortsatta verksamheten skall främst vara inriktad på vuxenutbildning inom alla utbildningsnivåer och på förskola. På TRU-kommittén ankommer att slutföra sitt pågående arbete med utvärdering av hittillsvarande verksamhet.

Utskottet utgår från att de två kommittéerna utan särskilda påpekanden från riksdagens sida kommer att arbeta med största möjliga skyndsamt. Med hänsyn härtill synes yrkandet i motionen 1972: 506 om att ett förslag till fast organisation för produktion av utbildningsprogram för radio och television snarast skall föreläggas riksdagen inte påkalla någon riksdagens åtgärd. Samma förhållande gäller motionens yrkande beträffande slutförandet av TRU-kommitténs återstående arbetsuppgift, dvs. att redovisa utvärdering av hittillsvarande verksamhet. Ifrågavarande motionsyrkanden avstyrks sålunda av utskottet.

I sitt betänkande Produktionsresurser för tv och radio i utbildningen (SOU 1971: 36) har TRU-kommittén beträffande sin speciella uppgift att producera program för den tekniska utbildningen vid högskolenheten i Linköping framhållit att det har varit förenat med stora svårigheter att introducera läromedelssystem med radio och television inom den teknisk-naturvetenskapliga sektorn. Användningen av förproducerade

undervisningssystem bör enligt kommitténs uppfattning inte regleras genom centrala föreskrifter. Det är enligt kommittén mera realistiskt att tänka sig ett budgetsystem som ger institutionerna ökade möjligheter att välja mellan olika slag av undervisningsinsatser. Det bör t. ex. vara möjligt att kombinera lokal och central tv-produktion. Detta innebär enligt TRU-kommittén bl. a. att de lokalt ansvariga skulle kunna vända sig till en central enhet med specialister och avancerad utrustning för att få hjälp.

I direktiven för den nya kommittén framhålls att den med utgångspunkt i TRU-kommitténs erfarenheter och överväganden skyndsamt bör avge förslag om organisation i nämnda avseende av undervisningen vid den tekniska fakulteten i Linköping. Förslaget skall utformas i samråd med universitetskanslersämbetet.

I motionen 1972: 1162 framställs yrkande syftande till att utbildningsnämnderna vid den tekniska högskolenheten i Linköping skall få frihet att använda TRU-materialet för tv-undervisning i kombination med lärarledd undervisning. Som framgår av vad utskottet nyss anfört har TRU-kommittén uttalat sig för ett system som ger institutionerna ökade möjligheter att välja mellan olika slag av undervisningsinsatser. Med hänsyn härtill och det uppdrag som getts den nya kommittén att pröva bl. a. denna fråga påkallar motionen 1972: 1162 inte någon åtgärd.

Vad därefter beträffar frågan om medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1972/73 har i propositionen räknats med 43 250 000 kr. Härav avses för skolradion 24 460 000 kr., varav 18 920 000 kr. för Sveriges Radios kostnader och 5 540 000 kr. för televerkets kostnader. Av återstoden, 18 790 000 kr., utgör 3 430 000 kr. ersättning till televerket för vissa distributionskostnader samt 15 360 000 kr. kostnader för produktion, utprovning, utrustning m. m. för den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningen vilken skall handhas av den nya kommittén. I motionen 1972: 506 yrkas att medelsanvisningen för sistnämnda ändamål begränsas till 5 360 000 kr.

Det ankommer på den nya kommittén att till Kungl. Maj:t avlämna förslag till produktionsplan för budgetåret 1972/73. Någon sådan plan har enligt uppgift ännu inte avlämnats.

En produktionsplan är uppenbarligen en förutsättning för att statsmakterna skall ha möjlighet att skapa sig en något klarare bild av medelsbehovet för här aktuella verksamheter. Utskottet förutsätter att beträffande de nu ifrågavarande ändamålen kommer i fortsättningen att presenteras underlag som är mer jämförbara med det myndigheter och andra har att redovisa i sina petita. Med hänsyn bl. a. till medelsförbrukningen tidigare budgetår har utskottet funnit sig böra godtaga att det begärda anslagsbeloppet anvisas för nästa budgetår och avstyrker sålunda ifrågavarande yrkande i motionen 1972: 506.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1972: 506 i vad avser medelsanvisningen till *Viss utbildning via radio och television m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 43 250 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1972: 506 i vad avser organisationsförslag,
3. att riksdagen avslår motionen 1972: 506 i vad avser viss redovisning m. m.,
4. att riksdagen avslår motionen 1972: 1162 om högskolenheten i Linköping.

2. **Statliga skolor för vuxna: Utbildningskostnader m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna G 2—G 4, s. 435—438) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Statliga skolor för vuxna: Utbildningskostnader* ett förslagsanslag av 5 855 000 kr.,
2. till *Statliga skolor för vuxna: Material för självstudier* ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,
3. till *Statliga skolor för vuxna: Undervisningsmateriel m. m.* ett reservationsanslag av 188 000 kr.

Stockholm den 18 april 1972

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Mårtensson (s), Richardson (fp), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), fru Laag (s) och fru Nordlander (vpk).

Reservation

vid *punkten 1* (*Viss utbildning via radio och television m. m.*) av herr Nordstrandh (m) och fru Sundberg (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »En produktionsplan» och slutar med »i motionen 1972: 506» bort ha följande lydelse:

»Utskottet kan inte anse det i propositionen presenterade och eljest för utskottet tillgängliga materialet till fyllest för en bedömning av det för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet. Framhållas bör också att det torde dröja viss tid innan den nya kommittén har hunnit etablera en verksamhet av den omfattning som förutsatts för det i propositionen begärda beloppet. Med hänsyn härtill anser utskottet att medelsanvisningen nu bör begränsas i enlighet med förslaget i motionen 1972: 506. Därest det sedan produktionsplanen för nästa budgetår presenterats och fastställts skulle visa sig erforderligt med ytterligare anslagsmedel bör dessa anvisas på tilläggsstat.»

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1972: 506 i vad avser medelsanvisningen till *Viss utbildning via radio och television m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 33 250 000 kr.,

